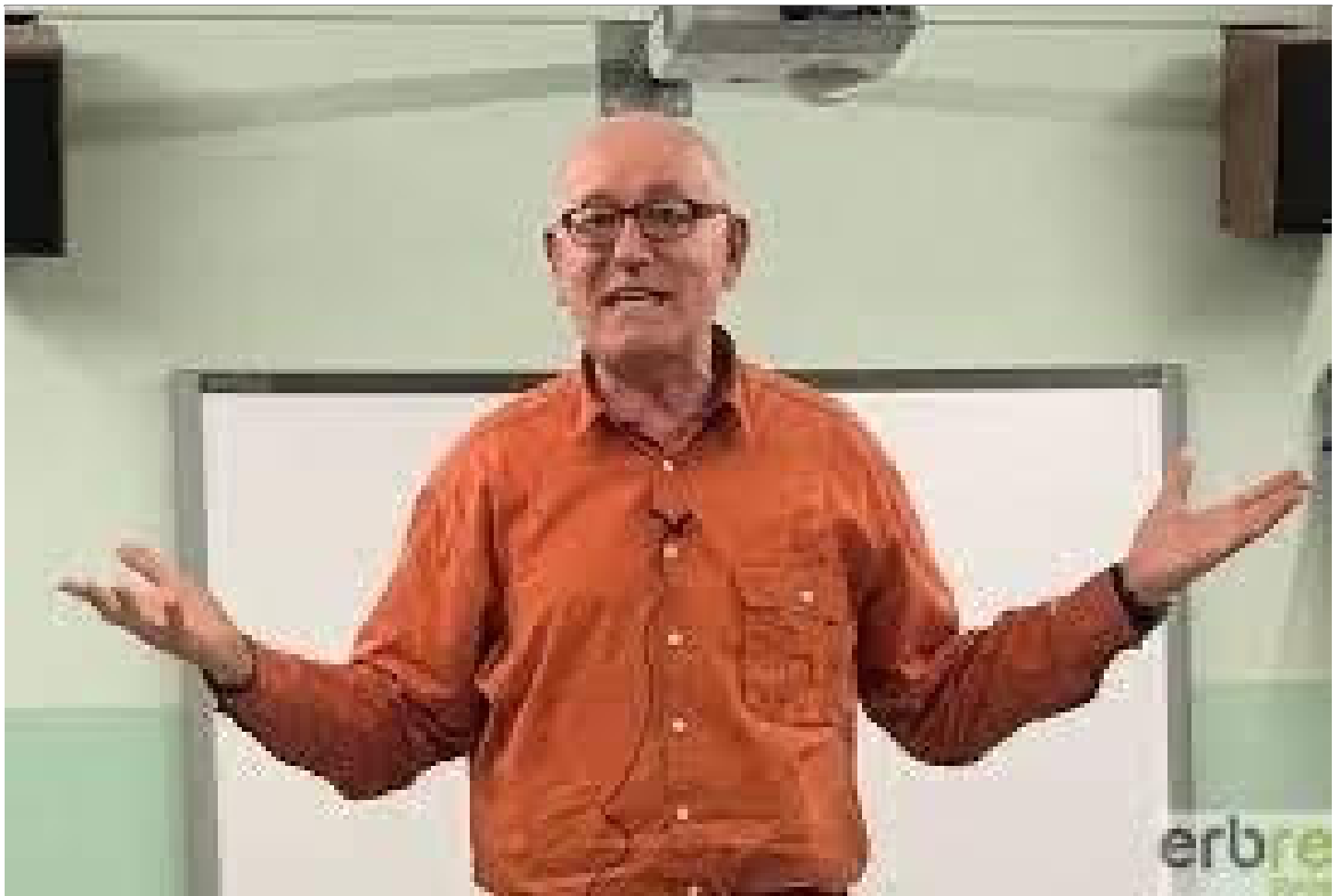

Joan Colom i Bertran, 1414-1506

Autor: Quim Gibert

Data de publicació: 19-08-2024

La cronologia oficial ha establert que Colom (Corombo en lligur, Colombo en italià), descobridor del Nou món, va néixer el 1451 a Gènova, fill d'una família modesta de paraires. A La data de naixement d'En Colom (Librooks, 2017) Jordi Bilbeny (Arenys de Mar, 1961), autor de l'assaig, destaca que Joan Colom i Bertran va ser tonsurat el 1425. Aquesta dada de caràcter religiós, ens la qual li fou rasurat probablement el cabell de la coroneta, és fruit d'una recerca del colombista Francesc Albadaner. Per Bilbeny, ànima de l'Institut Nova Història, es tracta d'un aspecte clau: «explicita nítidament que el futur mercader, polític, militar i navegant barceloní, no va poder néixer, sota cap concepte, després del 1425». La tonsura solia fer-se en edat infantil i, a voltes, durant la joventut. En conseqüència, si el 1425 Colom era un vailet (o, a tot estirar, un jove), quan va desembarcar a Amèrica, el 1492, tenia uns 70 anys repicats. I, per tant, un ancià Joan Colom va solcar l'Atlàntic, en el quart viatge (1502), amb uns 80 anys repicadíssims. La seva avançada edat va aconsellar que aquesta darrera expedició hagués de fer-la estirat, havent demanat permís reial per desplaçar-se en llitera.

Alexandre Gaspar de Naia, citat per Jordi Bilbeny en l'assaig, subscriu que continuar confonent el Colom català amb el genovès és «eternitzar un equívoc que té tant d'incoherent com d'absurd». De Naia afirma que un cardador de llana no es podia casar amb una cortesana, ni emparentar el fill amb un familiar de Ferran el Catòlic, ni disposar d'escut d'armes, ni de cap títol nobiliari, «que només es conferia a persones d'origen principesc». Pep Mayolas, un altre colombista, a manera d'epíleg a La data de naixement d'En Colom, apunta que l'almirall, en una carta de 1501, manifesta que fa més de quaranta anys que navega. Si restem una quarantena d'anys i escaig de 1501, gairebé coincidim amb l'any de naixença del genovès. Ras i curt, no són la mateixa persona. Per Mayolas hi ha hagut una confusió volguda i buscada per intentar extraviar qualsevol besllum de certesa historiogràfica, així com uns «buits documentals interessats». Bo i les dades que s'aporten, segons Bilbeny, des de fa un segle, sobre la catalanitat de Colom, s'ha construït un fals mite, s'ha esborrat la nostra història insidiosament: «aquesta ocultació premeditada ha estat fer-lo més jove a fi d'identificar-lo amb el Colombo genovès». L'investigador d'Arenys de Mar diu que la majoria de professors acadèmics s'han empassat aquest immens gripau sense ni tan sols parpellejar: «Ens aferrem a idees fabricades per la censura (...), triculències multiseclars perpetrades per la raó d'Estat».

Jordi Bilbeny remarca que el Descobridor va confegir una nova ciència, fruit de les navegacions atlàntiques, amb la qual va ensenyar a navegar per l'oceà als pilots del seu temps, «cosa que no hauria pogut aconseguir sense estudis profundíssims». El mateix Colom detalla, en una altra carta adreçada a Ses Majestats, el 1477, que ha navegat més enllà de Til·le, actual Islàndia. És a dir, l'almirall català es va atansar a Grenlàndia, en un episodi interpretat com una predescoberta del Nou continent. L'historiador arenyenc assenyala que, segons el relat que deriva del teixidor de Gènova, «aquest encara no s'havia mogut d'Itàlia». Bilbeny confessa que va ser expulsat de la Universitat de Barcelona i, des de llavors, «els qui defensem aquesta posició no podem presentar les nostres recerques en cap dels àmbits que ells controlen. Les nostres propostes són titllades aquí i allà d'acientífiques, fanàtiques, mancades de rigor». No se'm fa estrany, aleshores, que enguany l'estiuenda Universitat Nova Història (<https://www.inh.cat>) arribi a la seva 11a edició, que es va inaugurar el dissabte 3 d'agost del 2024 a Montblanc.

Quim Gibert
Psicòleg

Article transcrit del número 29.624 (Dimarts, 13 d'agost de 2024) del diari "La Mañana" de Lleida:
<https://lamanyana.cat/wp-content/uploads/2024/08/20240813.pdf>